

HENKINEN ELÄMÄ

Pekka Ervastin esitelmä 21.4.1919

Jeesus Kristus, kuten muistamme kaikki, on sanonut, että ihminen ei saata palvella kahta herraa, Jumalaa ja mammonaa, vaan hänen täytyy toisesta luopua ja toista yksinomaan palvella. Ja noissa hänen sanoissaan kuvastuu itse asiassa henkisen elämän koko salaisuus, sillä henkinen elämä alkaa sillä ja on sitä, että ihminen valitsee Jumalan mammonan asemasta. Jeesus tietysti tarkoittaa maallista elämää yleensä, yleensä sitä elämää, jota vietetään tässä näkyvässä maailmassa; ei kuitenkaan elämää muodolliselta kannalta, vaan sen sisältöä, sen vaikutinta, sen sielullista puolta. Sitä nimitetään mammonaksi ja siitä pitää luopua. Me olemme nähneet, kuinka ihmistä kasvatetaan ja kehitetään elämän koulussa, yhteiskunnan koulussa, ja nyt kun tahdomme saada selvän käsityksen siitä, mitä Jumalan elämä on mammonan elämän vastakohtana, niin pitää luoda silmäys niihin läksyihin, joita ihminen oppii elämän koulussa. Mutta kun katselemme niitä tarkemmin, juuriaan myöten, emme tyydy katselemaan läksyjä, ihanteita, joita ihminen on määrätty oppimaan, vaan katselemme, miten ihminen todellisuudessa elää, kasvaa ja kehittyy. Pidämme mielessä, millä tavalla tavallinen ihminen kasvaa ja kehittyy synnissä, pahassa ja itsekkyydessä.

Me tiedämme, että meillä on neljä yhteiskuntaluokkaa, neljä temperamenttia ja neljä suurta läksyä, joita ihmisen pitää oppia. Nämä yhteiskuntaluokat ovat: 1) työtätekevä luokka, 2) kauppiat eli omistava luokka, 3) sotilaat ja 4) oppineitten luokka. Tämä jako on silloin vanha intialainen jako, joka vastaa meidän tarkoituksiimme, ja ihmiskunta on jaettu näiden periaatteiden mukaan. Ensimmäinen läksy, työtätekevän luokan läksy, on itse työnteko; pitää oppia työtä tekemään ja työtä rakastamaan. Ihanne on työ, rakkaus työhön. Sitten taas sanomme, että toisen yhteiskuntaluokan ihanne on yhteishyvä. Ihminen tulee tekemisiin omaisuuden kanssa ja pitää ja ihanteena on hänellä yhteishyvä. Hänen ei pidä ajatella omaa rikkaut-

taan, vaan maansa ja kansansa parasta. Sitten on kolmas yhteiskuntaluokkaa, missä ihminen on sotilas. Siinä taas on ihanteena henges-tään luopuminen; hänen tulee osata uhrata elämänsä. Ihanne on lyhyesti sanottuna oikeus. Siihen sisältyy velvollisuuden käsitys. Siinä on isänmaanrakkaus ja kansan puolustus. Neljännellä yhteiskuntaluokalla on ihanteena totuus. Siinä ihminen tekee työtä varsinkin sivistyksen ja kulttuurin puolesta. Siinä ovat tieteet, taiteet ja kulttuurityö, kaikki se, mikä vie ihmistä henkisesti eteenpäin. Nämä ovat silloin ne ihanteet, jotka loistavat kussakin yhteiskuntaluokassa, ja me ymmärrämme, että nämä ihanteet ovat olleet johtajien silmien edessä. Nämä salaperäiset, korkeat johtajat, henkiset johtajat, jotka ohjaavat ihmisen elämää, pitävät silmällä, että ihmiset, yksilöt, jota-kuinkin noudattavat tai yrittävät pitää niitä silmiensä edessä. Järjes-tyksellä on siinä suunnaton merkitys. Yhteiskuntajärjestyksellä on suunnaton merkitys siinä, että nämä ihanteet eivät saata kokonaan häipyä ihmisten mielistä.

Me tiedämme, että ihanne on toinen asia ja realistinen todelli-suus on toinen. Ja vaikka puhumme ihanteista, niin on ihmisen elä-mä toisenlainen, se on jokapäiväisempää. Vaikka yhteiskunta on hieno ja hyvä, niin yksilöt eivät ole malli-ihmisiä, vaikka he ulkonai-sesi noudattavat sääntöjä, jotka vastaavat ihannetta. Heidän sie-lunelämänsä ei saata olla niin korkea, koska se ei ole sitä nytkään vielä. Kun katsomme yhteiskunnan alkuaikoja, niin huomaamme, että ihmiset olivat vielä heikkoja, huonoja ja syntisiä, ja kun meitä kasvatetaan, niin otetaan lukuun ihmisen heikot puolet.

Kun katsomme alinta yhteiskuntaluokkaa, missä ihminen oppii suorastaan työtä tekemään ja ihanteena on rakkaus työhön, niin huo-maamme, että eivät yksityiset ihmiset, eivät ihmiset siinä ole niin ihanteellisia ja täynnä rakkautta ihanteeseen, että he ovat ilman muu-ta alistuneet, että ovat käyneet elämän koulua ja ajatelleet, että tässä käydään elämän koulua. Eivät ihmiset ole paljon sitä ymmärtäneet. Kun ihmisen pitää oppia työtä rakastamaan, niin pitää samalla olla innostava momentti, leikkikalua, joka innostaa ja kannustaa ihmistä työtä tekemään. Mikä se palkka on? Mikä on se paljon alhaisempi elämän ihanne, joka ihmisen silmissä väikkyä ja saattaa ihmisen

työtä tekemään? Se palkka on se, johon jo olemme viitanneet ja ohimennen maininneet, mutta jonka mainitsimme nyt erikoisemmin. Se on aistillinen nautinto. Voi sanoa, että realistinen kannustin ihmisen elämässä on aistillinen nautinto. Yhteiskunta ja elämä on niin järjestetty, että ne, jotka saavat työtä tehdä ja saavat enimmän vaivata ruumiinsa jäseniä, että ne saavat enimmän nauttia ruumiillisesta elämästä. Koska he saavat tehdä työtä, niin heidän osakseen lankaa ruumiillinen nautinto. Huolehditään siitä, että ihmisillä on riittävästi ruokaa, juomaa ja vaatteita, sillä syöminen ja juominen on ihmiselle nautinto. Me tiedämme, että kun ihminen on tehnyt työtä ruumiillaan, niin hänelle tuottaa nautintoa syöminen, hänelle tuottaa nautintoa juominen ja hänelle tuottaa nautintoa nukkuminen. Kiihottimina ovat ruumiilliset nautinnot, syöminen, juominen ja nukkuminen ja sitten sukupuolinen rakkaus, sukupuolilempi. Nämä ovat kiihottimina. Mestarit ovat muodostaneet yhteiskunnan koulun niin, että tätä seikkaa pidetään silmällä. Ihmisen sielullisen elämän sisältö on semmoinen, että se ajattele, että kun se tekee työtä ja noudattaa kaikkia määräyksiä, niin sitten saa syödä, juoda ja nukkua ja vielä viettää hauskaa elämää jonkun ystävättären kanssa. Se on ihmisen sielullinen puoli, mutta hänellä on muutakin. Ihmisen sielullisena kannustimena on se, että hän saa reaalisia arvoja palkinnoksi, hän saa aistillisiä nautintoja.

Mutta hänen tehtävänsä ei ole oppia ruumiillisesti nauttimaan. Se on jotakin, jonka hän on eläinkunnasta lähtien osannut. Se ei ole tarkoitus, vaikka se on kiihoitin ja kannustin. Tarkoitus ei ole, että hän oppisi nauttimaan. Se ei kuulu asiaan. Kun ihmisellä ei saata olla ihan kaikkea, niin hän alkaa kaivata sitä, mitä hänellä ei ole. Kun ihminen elää ensimmäisessä yhteiskuntaluokassa, niin hänessä alkaa herätä toisenlaisia haluja. Ihminenhan aina oppii haluamaan ja himoitsemaan semmoista, mitä hänellä ei ole. Kun ihminen on monta kertaa ruumistunut samaan luokkaan, niin hän sielussaan alkaa tuntua uusia haluja. Mitä on se, jota hän haluaa? Se on halu, – kun ottaa tyypillisen esimerkin, joka läheisesti seuraa eri luokkia - ,että ihminenhan voisi koota sekä tavaraa että rahoja sillä tavalla, että hän ei tuhlaisi kaikkia tähän elämään ja ainoastaan niihin nautintoihin,

jotka kuuluvat suorastaan hänen jokapäiväiseen elämäänsä. Kokoominen tapahtuisi sillä tavalla, että hän säästäisi, mutta ei siinä järkevissä merkityksessä, että hänellä olisi vanhuuden varalle jotakin, vaan enemmän siinä muodossa, jota me nimitämme ahneudeksi. Se on ahneuden himo, mikä alkaa herätä ihmisessä. Tämä himo, joka samalla silloin yleisesti katsottuna, alkaa henkisen kehityksen kannalta ihmisessä kehittyä, se on synti, se on paha. Ja tämä paha ja alhainen on ensimmäisessä yhteiskuntaluokassa ahneus. Jos katsoimme ympärillemme, niin huomaamme, että ahneus on yleinen pahe, ja se on yleinen pahe missä yhteiskuntaluokassa tahansa, mutta ei tarvitse paljon voidakseen huomata, että se on juuri yleisimpänä paheena tässä ensimmäisessä luokassa. Ihmiset ovat siinä ahneita.

Kun ihmisen sielu siirtyy toiseen yhteiskuntaluokkaan, niin on ihanteena yhteishyvä. Mestarit, suuret opettajat asettavat ihanteen, mutta se ei ilman muuta toteudu jokapäiväisessä elämässä. Tässä jokapäiväisessä elämässä pitää olla toinen kannustin takana, ja kun tarkastamme ihmisen sielua, niin huomaamme, että siinä liikkuu muita asioita. Joskin hänen sieluaan ohimennen, juhlahetkinä, liikuttaa tunne, että hänen pitää koota varoja kansan ja isänmaan hyväksi, niin pitää hänen sielullaan olla toinen kannustin, että hän jaksaisi työtä tehdä. Kun ihminen on elämänsä aseman takia pakoitettu hankkimaan omaisuutta ja rikkautta, on kauppiaina ja sitten kokoo omaisuutta, niin hän ei silloin jokapäiväisessä elämässä osaa pitää silmiensä edessä yhteishyvää, vaan hän luonnollisesti ajattelee itseään, omaa rikkauttaan. Se rikkaus, joka on todella kannustin hänen elämässään, ei niin paljon yhteishyvä, vaikka se onkin asetettu ihan-teeksi. Se on rikkaus, joka viehättää ja tuottaa hänelle tyydytystä.

Me huomaamme, että kun ensimmäisessä luokassa ihmisen sielussa on syntynyt ahneuden halu, niin on myöskin tullut mahdollisuus, että nyt se sielu saa siirtyä toiseen luokkaan. Ennen kuin ahneuden halu on syntynyt hänen sielussaan, on hän oppinut kyllä työtä tekemään, hillitsemään itseään ja säästämään. Sitten hän tulee ahneeksi ja saattaa siirtyä toiseen luokkaan. Ahneuden tyydytys on personallinen motiivi, niin että hän tässä toisessa yhteiskuntaluokassa saattaa tehdä työtä enemmän kuin ensimmäisessä luokassa. Hänelle

alkavat huolet, työ ja huolet. Jos tänään katselemme ihmisen elämää, niin huomaamme, kuinka ihmiset, jotka ovat liikemiehiä ja hankkivat ja kokoovat rikkautta, kuinka he ovat ahkeria ja huolellisia, kuinka he tekevät työtä, ajattelevat paljon ja suunnittelevat. Jos otamme esimerkiksi amerikkalaisen miljardöörin, niin tiedämme, että ennen kuin hänestä on tullut rikas, on hän osannut tehdä työtä, on huolehtinut ja ajatellut. Toisessa yhteiskuntaluokassa on personallisena kannustimena se, että hän tahtoo tulla rikkaaksi, ja itse asiassa hänen rikkautensa palvelee koko kansaa ja yhteiskuntaa. Se, että hän hankkii rikkautta, se saa aikaan yhteistä hyvää, mutta hänen persoonallisena motiivinaan on rikkauden halu, rikkauden himo, jota me voimme kutsua itsekkääksi.

Kun ihminen toisessa yhteiskuntaluokassa on elänyt ja työskennellyt ahkerasti, saavuttanut rikkautta ja nähnyt, mitä rikkaus tuo mukanaan, niin sitten häntä ei enää tyydytä pelkkä rikkaus. Hänen silmiinsä näkyy jotain muutakin. Hänen katseensa kohoaa seuraavaan yhteiskuntaluokkaan niin kuin edelliselläkin kerralla, ja hän huomaa, että on jotakin, joka on parempaa kuin rikkaus ja on enemmän kuin hänellä on. Mitä se on? Se on valta, jonka rikkaus tuottaa. Se on valta toisten yli, se on käskemismahdollisuus. Se on käskemismahdollisuus, jonka rikkaus tuo mukanaan. Me voimme kutsua sitä vallanhimoksi. Se on vallanhimo, joka tulee, kun ihminen saavuttaa rikkautta. Hän tahtoo käskää toisia. Hänellä pitää olla käskynalaisia ja hän teettää kaikkea mukavuutta toisilla. Sentähden tässä toisessa yhteiskuntaluokassa kasvaa ja kehittyy syntinä vallanhimo. Kun tämä vallanhimo alkaa ihmisen sielussa herätä, niin silloin sanotaan sielulle: saat siirtyä kolmanteen luokkaan, jossa itse asiassa vallanhimo on perussäveleenä.

Vallanhimo tulee perusmotiiviksi sotilaan elämässä. Hänellä on ihanteena, että hänen pitää olla valmis vaikka kuolemaan, jos vaaditaan. Hän antaa henkensä, jos oikeus sitä vaatii, jos kansan menestys vaatii; hänen pitää aina antaa henkensä sen puolesta. Se ihanne on selvä. Mutta persoonallisena motiivina ei ole ainoastaan tämä jalo ihanne, vaan se on valta. Valta on se, joka tuottaa hänen elämälleen sisältöä, tuottaa hänen elämälleen nautintoa. Hänelle tuottaa nautin-

toa se, että hän saa tuntea, että hän on jollakin tavalla käskijä. Vaikka hän olisikin käskettävä ollessaan alhaisimmassa sotilasluokassa, niin tämä käskettävä sotilas tuntee valtaan toisten ihmisten suhteen. Hän tuntee, että hän on vähän parempi kuin toiset, että hän merkitsee jotakin. Kun tulee tosi kysymykseen, niin hän on jotakin. Eiväthän siviili-ihmiset merkitse mitään, kun isänmaata uhataan, hän se jotain merkitsee. Hän tuntee, että hänellä on valtaa. Tämä tuntuu enemmän ylemmissä sotilassiireissä. Upseerit ja korkeammat sotilashenkilöt tuntevat selvästi vallanhimoa. Me voimme tuntea sen nykyisessä muodossaan, vaikka katselemme taaksepäin vanhoja asioita, sillä se on vielä heijastuneena nykyaikaisessa elämässä.

Kun ihminen on ollut kauan tällä sotilaan asteella, niin hän ei enää itse asiassa anna paljon arvoa sille vallalle ja mahdollisuudelle käskeä, vaan hän silloin alkaa tuntea jotakin muuta, joka on vallalle välttämätöntä. Se on kunnia, joka alkaa kehittyä hänessä paheena ja syntinä. Se on kunnianhimo, jonka erityisesti voi huomata sotilaissa. Sotilas tahtoo saada kunniaa, arvoa ja valtaa. Sotilaat ovat arkoja kunniastaan. Kunnianhimo kasvaa vallan mahdollisuuden ohella. Muutamille se kuvastuu erittäin kauniissa merkityksessä. Jos ajatella sodassa olevaa sotamiestä, niin hän voi ajatella, että hän saa kunniaa, kun hän uhraa henkensä, tai sillä tavalla, että hän täyttää hyvin tehtävänsä. Se on kunnianhimon hienoin muoto.

Kun ihmisessä on herännyt kunnianhimo, niin hän siirtyy neljänteen yhteiskuntaluokkaan, jossa on ihanteena totuus ja kulttuuri-työ. Voisimme sanoa lyhyesti, että sen silmämääränä on totuus. Siihen luokkaan siirtyy ihmisen sielu. Mutta me tiedämme, että vielä tänä päivänä emme saata olettaa ja edellyttää, että kaikki ihmiset, jotka ovat neljännessä yhteiskuntaluokassa, jotka ovat oppineita, tiedemiehiä, kirjailijoita, taiteilijoita, että he ilman muuta palvelisivat totuutta, joilla on totuus silmien edessä. Sellaiset ihmiset ovat harvinaisia. Ne ihmiset, jotka ovat syntyneet tähän luokkaan, ovat siinä sentähden, että heissä on syntynyt kunnianhimo. Se on sielullinen pohja, joka tekee ihmiselle elämän tässä luokassa mahdolliseksi. Sillä mikä on se, joka saa ihmiset tekemään työtä neljännessä luokassa? Se on kunnia. Heidän persoonallinen motiivinsa on salaisuudessa

kunnia. Ne, jotka tekevät kulttuurityötä, ne ovat kunnian palvelijoita. Heille merkitsee kunnia enemmän kuin rikkaus ja valta. Ne ihmiset, jotka tähän kuuluvat ja tekevät kulttuurityötä, ovat tiedemiehiä tai taitelijoita, ne semmoiset ihmiset jonkunverran kadottavat omaa voimaansa, jos he poikkeavat kunniaa ja persoonallisesti pyrkivät rikkauteen. Jos otamme kirjailijan, jonka persoonallisena motiivina on rikkaus, niin hän ei saata palvella puhtaasti totuutta. Jos hänen motiivinsa on rikkaus, niin hänen pitää katsoa, että hän kirjoittaa semmoista, joka menee yleisöön ja josta saa paljon tuloja.

Mutta kun hän ei välitä semmoisesta ja kun hän on todellinen kulttuurityöntekijä, niin hänelle ei rikkaus merkitse mitään. Ei hän saata rikkauteen pyrkiä. Ei hän osaa semmoisesta nauttia, niin kuin on tavallista maailmassa. Ei hän ole vallanhimoinen samassa merkityksessä kuin muut. Ei hän ole rikkaudenhimoinen. – Nyt ei kukaan ihminen ole vain yhtä lajia. Ihmisen sielu on komplisoitu (sekoitettu) eri lajeista, vaikka yksi laji on etualalla. Kun ihminen on kulttuurityöntekijä, niin hänen persoonallinen motiivinsa ei saata olla rikkaus, valta, vaan kunnia. Silloin hän vielä kykenee tekemään kulttuurityötä ja kunnia tulee siitä, että hän on tunnontarkka kulttuurityöntekijä.

Mutta kun ihminen on kulttuurityöntekijä ja on tiedemies tai taitelija, oppinut, niin sen kautta, että hän tulee kuuluisaksi ja suorittaa velvollisuutensa tässä neljännessä yhteiskuntaluokassa, hän tulee siihen, että hän ei enää välitä kunniaa. Viisas kulttuurityöntekijä ei välitä kunniaa. Mutta jos ihminen on kulttuuri-ihminen, niin hän ei välitä rikkaudesta, vallasta, mutta jos hän on oikea kulttuuri-ihminen, niin hän ei välitä neljännestäkään kannustimesta enää. Mikä silloin ihmisen sielussa alkaa kasvaa? Mikä silloin ihmisen sielussa kasvaa paheeksi ja synniksi? Se on silloin väsymys, se on pessimismi. Se on semmoinen väärä himottomuus; se on väsymys, pessimismi. Se tuntuu erinomaisen viisaalta, sehän luo älyn. Älyn kehitys alkaa siitä, että ihminen luopuu rikkaudesta, vallasta ja kunniaa. Hänestä tuntuu, ettei hänellä ole mitään kannustinta ja hänessä syntyy väsymys, pessimismi, yhtäkaikkisuus ja sielullinen himottomuus. Äly, ja voi sanoa esprit (henkevyys) alkaa siitä. Jos hän on kulttuurityöntekijä, joka on hankkinut itselleen kaiken sen kulttuurin, jonka voi

saada, on tutkinut ja ajatellut, niin hän väsy. Jos hän itselleen sanoo: minä olen totuudenetsijä; jos hän itsetietoisesti näkee totuuden ja ihanteen, niin hän väsy. Hän näkee, ettei missään ole mitään, ei ole totuutta, ei ole oikeutta, kaikki on niin turhaa. Se on kuin Salomonin sananlaskuissa, kun Salomon sanoo, että kaikki on turhuutta. Se on puolet hänen viisaudestaan; ei ole uutta auringon alla, kaikki on koettua, ei ole mitään uutta.

Tämä on loppupäätös, tuon pitkän kasvatuksen ja kehityksen loppupäätös tässä yhteiskunnallisessa elämässä. Kun kaikki on koettua, niin on loppupäätös, että kaikki on tyhjää ja kaikki on koettua. Se on suuri väsymys.

(Taulukko eri yhteiskuntaluokkien läksyistä)

Luokka	Ihanne	Kannustin	Synti
I Työtätekevät	Työ, rakkaus työhön	Nautinto	Ahneus
II Kauppiaat (omistava luokka)	Yhteishyvä	Rikkaus	Vallanhimo
III Sotilaat	Oikeus	Valta	Kunnia
IV Oppineet (kulttuuriryöntekijät)	Totuus	Kunnia	Väsymys

Silloin tiedämme, että on apua ihmisen sielulle, jos se silloin saa syntyä semmoiseen tilanteeseen, semmoiseen elämään, että sillä ei ole mitään. Elämä ei anna sille mitään. Se syntyy köyhänä, se syntyy ilman valtaa, ilman kunniaa. Elämä ei sille anna mitään. Ihminen on ”paaria”. Hänet pannaan koetukselle.

Tässä alkaa henkisen elämän mahdollisuus, henkisen elämän aavistus, sillä sielu alkaa aavistaa, mitä on henkinen elämä, että tämä

on kaikki ollut mammonan palvelusta ja henkinen elämä alkaa nyt jostain uudesta. Se on ihan uutta.

Kun ihminen sitten on saanut kokea, mitä henkinen elämä on, että hän voi sitä aavistaa ja kun hän on, niin kuin viimekerralla puhuimme ja kerroimme, päässyt hieman osalliseksi Pyhästä Hengestä, silloin se on henkistä elämää. Henkinen elämä ei ole itsessään mitään, ellei se ole jotain kouriintuntuvaa. Ja se jotain, joka on kouriintuntuvaa, on Pyhä Henki. Henkinen elämä on negatiivinen, mammonasta luopuminen, ellei se ole positiivista, joka on Pyhä Henki. Henkinen elämä ei ole jatkoa mammonasta (luopumiselle?). Väsymys on se, joka on ylimeno. Sentähden sanotaan: ennen kuin olet kaikkeen väsynyt, et voi kuulla hengen kuisketta. Ja siinä toinen ihme on Pyhän Hengen saaminen, että ihminen tulee osalliseksi Pyhästä Hengestä, ja saa elää uutta elämää, jota hänen ei tarvitse keksiä itse, vaan joka tulee itsestään. Kun Pyhä Henki ottaa ihmisen haltuunsa, silloin alkaa synnistä luopuminen uudella tavalla. Se luopuminen, johon ihminen on tottunut elämänsä aikana, se alkaa uudella tavalla, uudessa ilossa ja onnessa.

Mikä tulee nyt perussäveleeksi? Kun ihminen astuu elämään ja kun hän tulee osalliseksi Pyhästä Hengestä ja uudesta sisäisestä voimasta ja uusi elämä hänessä alkaa, niin se on sitä, että itse elämä, itse koko olemassaolo saa erilaisen vivahduksen ja värityksen. Ennen oli niin, että hän oli ottamassa, vaatimassa ja tahtomassa, ja myöskin, että vaikka koko elämä olisi hänen ja koko maailma hänen... Ja hän ei lopuksi saa mitään.

Kun henkinen elämä alkaa, niin uusi tunne on se, että hänellä ei ole mitään ja hän ei kaipaa mitään. Elämä on uusi ja vieras. Ennen hän luuli tuntevasa sen, mutta nyt hän toisella tavalla tuntee enemmän. Hän tahtoo oppia tuntemaan näkyvää maailmaa, ja nyt hän huomaa, että näkyvä maailma on heikko heijastus jostakin todellisemmasta, ja tämä todellisuus on tullut häneen, ja hän ei kaipaa mitään näkyvästä maailmasta. Koska todellisuus on tullut häneen, niin hänen pitää luoda itsestään ulos jotain todellista. Hän tulee jonkinlaiseksi luojaksi ja olennoiksi, joka ei tahdo itselleen mitään. Hän tahtoo antaa ja luoda.

Kun hänen sisällään on tapahtunut muutos, niin että hän tahtoo antaa ja luoda, samalla näkyvä maailma asettuu palvelemaan muotoon. Hän ei siltä mitään pyydä, hän tarjoaa. Ja tapahtuu, mitä Jeesus on sanonut: ”Etsikää Jumalan valtakuntaa, niin kaikki teille annetaan.” Kun ihminen on etsinyt Jumalan valtakuntaa, niin kaikki muu tarjotaan, se annetaan. Elämä muodostuu merkilliseksi seikkailuksi, joka on aina uusi, aina rikas ja yhtä merkillisen rikas sentähden, että hän ei mitään pyydä. Hän ihmettelee, mitä elämä voi antaa. – Tämä on näkymätöntä ja tapahtuu näkymättömässä maailmassa.